

FORSKRIFT OM INSENTIVORDNING FOR NY DRAMATIKK

HØRINGSSVAR

Dato: 04.11.2024

Vi viser til Kultur- og likestillingsdepartementets høringsbrev av 23.09.d.å. med utkast til forskrift om insentivordning for ny dramatikk. Nedenfor følger hørings svar fra Norsk teater- og orkesterforening (NTO).

NTO er en interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for profesjonelle, offentlig støttede virksomheter innenfor musikk og scenekunst. Vi representerer en omfattende infrastruktur av forskjelligartede, profesjonelle virksomheter innenfor musikk og scenekunst. Våre [50 medlemmer](#) omfatter alle landets større offentlig støttede institusjoner innenfor områdene teater, dans, opera og musikk.

Vi er glade for at regjeringen vil opprette en forskriftsfestet insentivordning som, sammen med en bevilgning til Norsk kulturfond, skal stimulere til at ny dramatikk blir fremført på landets scener i enda større grad enn i dag. Slik vi ser det vil en slik ordning i først rekke redusere kostnadsgapet mellom oppsetninger av ny dramatikk og eksisterende dramatikk, og dermed utjevne en økonomisk forskjell som på uheldig vis kan virke repertoarstyrende.

Samtidig vil vi igjen understreke at en insentivordning må ledsages av en gjenoppbygging av institusjonsøkonomien slik vi ser en begynnelse på i statsbudsjettet for 2025. For teatrene er det både arbeidskrevende og risikabelt å satse på nyskrevne dramatikk. Målet om at ny dramatikk blir framført på norske scener i enda større grad enn i dag, forutsetter derfor først og fremst en gjenoppbygging av rammetilskuddet som gjør det mulig for teatrene å investere i kunstnerisk utvikling og ta kunstnerisk risiko.

Generelt ønsker vi oss en ordning som i størst mulig grad er regelstyrt, og som i minst mulig grad inneholder avgrensninger eller unntak som fordrer at Kulturdirektoratet i forvaltningen av ordningen må foreta skjønnsvurderinger.

Vi registrerer at departementet ikke knytter ordningen til rammeavtalen mellom Spektet og Dramatikerforbundet, men legger til grunn at inngått kontrakt mellom institusjon og dramatiker er tilstrekkelig for å sikre en regelstyrt ordning. Vi er enige i at det vil være den beste løsningen, gitt at ordningen er avgrenset til de profesjonelle scenekunstinstitusjonene.

Videre oppfordrer vi til at ordningen evalueres underveis, og at det åpnes opp for mulige justeringer basert på de erfaringene som høstes etter at ordningen har fått virke en tid.

HVEM KAN MOTTA TILSKUDD (§ 4)

I § 4 slås det fast at profesjonelle, produserende scenekunstinstitusjoner kan motta tilskudd etter forskriften.

Vi er glade for at ordningen ikke er avgrenset til institusjoner som mottar tilskudd over statsbudsjettet, og at den dermed også vil omfatte for eksempel Oslo Nye Teater som mottar hele det offentlige tilskuddet fra Oslo kommune så vel som de scenekunstinstitusjonene som mottar tilskudd fra Sametinget. Videre er vi glade for at det presiseres at ordningen også er rettet mot institusjoner for opera og musikkteater mm.

Imidlertid stiller vi oss spørrende til om det er nødvendig å presisere at institusjonene som sådan må være produserende. Scenekunstinstitusjonene har ulike arbeidsmåter og ulik vektning av egenproduksjon, samproduksjon og programmering. Det gir seg gjerne selv at det kun er i de tilfellene institusjonen produserer en oppsetning at det inngås kontrakt med en dramatiker som så kan utløse midler fra insentivordningen. Da bør det være unødvendig at Kulturdirektoratet skal vurdere om institusjonen som sådan er produserende.

Vi vil ellers oppfordre departementet til at det legges til grunn en definisjon av en «profesjonell scenekunstinstitusjon» som stemmer bedre overens med de faktiske kjennetegnene ved de virksomhetene som vi antar at ordningen er ment å treffe.

Det er ikke riktig at scenekunstinstitusjonene «representerer et eget økosystem som i liten grad har behov for eksternt samarbeid [...]». Disse institusjonene er på ingen måte isolert om seg selv, men inngår tvert imot i kulturlivets økosystem. Slik departement selv beskriver disse institusjonen andre steder, utgjør de et viktig fundament for kulturlivet som de viktigste arbeids- og oppdragsgiverne for frilansere så vel som fast ansatte kunstnere, og som faglige kompetansemiljø og samarbeidspartnere (jf. [Prop. 1 S \(2024–2025\)](#) og [Meld. St. 22 \(2022–2023\) Kunstnarkår](#)).

Etter vårt syn er treffende kjennetegn ved en profesjonell scenekunstinstitusjon at den har en formålsparagraf med en kunstnerisk profil innenfor scenekunst, at virksomheten er organisert som et selvstendig rettssubjekt (med unntak av Riksteateret som selvsagt også må kunne søke ordningen) med et styre og vedtekter, at virksomheten er varig i den forstand at den eksisterer uavhengig av de kunstnerne som en gang etablerte den med en skiftende kunstnerisk ledelse på åremål, at faglig og administrativ profesjonalitet og kontinuitet er sikret uavhengig av enkeltpersoner, og at virksomheten er en profesjonell og ansvarlig arbeidsgiver og forholder seg til bransjens profesjonelle standarder for lønn og honorarer.

GRUNNLAG FOR TILSKUDD (§ 5)

Vi er enige i første ledd som sier at tilskudd kun gis til scenekunstinstitusjoner som har oppført ny dramatik for et publikum. Det er bra at dramatik forstås som et samlebegrep for ulike typer tekster for scenefremførelse, og at f.eks. librettoer er omfattet av ordningen.

Språk

Videre kan vi forstå departements språkpolitiske begrunnelse for å avgrense ordningen til å gjelde dramatik på de språkene som staten har ansvar for etter språklova, det vil si bokmål, nynorsk, samiske språk, kvensk, romani, romanes eller norsk tegnspråk. Vi er enige i at teaterscenen er en sentral arena for å fremme og styrke disse språkene, og at det derfor er viktig at ordningen omfatter dramatik på alle disse språkene.

Likevel mener vi at en slik språklig avgrensning som departementet foreslår kan være både unødvendig og prinsipielt problematisk i et bredere mangfoldperspektiv fordi det kan føre til en uheldig ekskludering av viktige stemmer. Vi oppfordrer derfor til videre refleksjon over dette som en del av en underveisevaluering av ordningen.

Urpremierer/gjenopptakelser

Vi forstår at departementet i denne omgangen, og innenfor en ytterst knapp økonomisk ramme i 2025, har valgt å begrense den til kun å gjelde urpremierer, og at den er avgrenset fra nyoppsetninger. Vi oppfordrer likevel til at departementet etter hvert vurderer å utvide ordningen til å omfatte gjenopptakelser for slik å stimulere til at oppsetninger av ny dramatikk får et lengre liv og vises flere steder.

Dramatiseringer

Etter vårt syn er det mer problematisk at det foreslås en unntaksbestemmelse som slår fast at det ikke gis tilskudd til dramatiseringer av allerede eksisterende materiale.

Det er viktig at ordningen tar inn over seg de ulike måtene det jobbes med ny dramatikk på i dag, og at det ikke gjøres avgrensninger som fordrer skjønnsvurderinger eller som virker repertoarstyrende.

Vi er derfor særlig kritiske til at departementet delvis begrunner denne unntaksbestemmelsen med at «[n]y dramatikk vil få større plass på scenene, ikke adaptasjoner eller bearbeidelser av allerede eksisterende materiale».

Derimot har vi større forståelse for begrunnelsen om at inkludering av dramatiseringer vil gå utover tilskuddsnivået til den enkelte mottaker, all den tid ordningen er rammestyrte og den økonomiske rammen for 2025 er knapp.

Dersom forslaget om denne avgrensningen opprettholdes, bør definisjonen etter vårt syn i så fall ligge hos institusjon og dramatiker i form av at teateret honorerer dramatiker for et nytt verk.

TILSKUDDETS STØRRELSE OG SØKNADSFRISTER

En refusjon på inntil 40 pst. av dramatikerhonoraret vil etter vår vurdering være på et nivå som gjør at ordningen vil være tilstrekkelig kostnadmessig utjevne og dermed ha en reell virkning.

Vi kan ellers forstå at det legges opp til fast søknadsfrist én gang i året, fremfor løpende frist, siden ordningen er rammestyrte og utmålt støtte avkortes dersom samlet tildelingsbeløp overstiger disponibel ramme.

Likevel vil vi understreke at dette ikke nødvendigvis bidrar til å gjøre ordningen forutsigbar slik departementet skriver, men derimot kan hindre institusjonene i å kunne planlegge med beregnet refusjon. Vi oppfordrer derfor til at også fastsettelse av søknadsfrister vurderes basert på erfaringer etter hvert som ordningen har fått virke.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

Bodil Kjelstrup
styreleder

Morten Gjeltén
direktør